

Силабус
Методичні основи організації освітнього процесу
2022 рік вступу

Освітня програма	Середня освіта (українська мова і література)
Спеціальність	014 Середня освіта
Спеціалізація	014.01 українська мова і література
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	курс вільного доступу
Викладач	Володимир НИЩЕТА
Кафедра	української мови та славістики
Контактний телефон	+380 95 865 99 60
E-mail викладача	va_nisheta@bdpu.org.ua

Обсяг курсу:

Кількість кредитів / годин	Форма навчання	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
3 / 90 год.	очна (денна)			90 год.	екзамен
	заочна (дистанційна)			90 год.	

Мова навчання: українська

Ключові слова: методика, метод, прийом, методика навчання української мови, методика викладання української літератури, освіта, парадигма, підхід, Нова українська школа, мовно-літературна освітня галузь.

Мета курсу – опанування майбутніми вчителями української мови, української літератури основ предметних методик, нормативно-правового й методичного забезпечення Нової української школи в аспекті мовно-літературної освітньої галузі.

Предметом методичні основи роботи вчителя-словесника в мовно-літературній освітній галузі в Новій українській школі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде **знати:** поняття методу як наукової категорії, поняття методики як науки, Концепцію «Нова українська школа (НУШ)», Державний стандарт базової середньої освіти, особливості мовно-літературної освітньої галузі, основи методики навчання української мови, основи методики викладання української літератури, методи навчання української мови, методи викладання української літератури, особливості уроків української мови, української літератури.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде **вміти:** аналізувати нормативно-правові документи й методичне забезпечення НУШ, модельні навчальні програми з української мови, української літератури (включно з модельними навчальними програмами інтегрованих курсів), підручники з української мови, української літератури; аргументовано добирати методи й прийоми навчання української мови, викладання української літератури; первинно моделювати уроки української мови, української літератури.

Компетентності та програмні результати навчання

ЗК 1	Здатність діяти відповідально й свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізовувати свої права й обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку (громадянська компетентність).
ЗК 2	Здатність до особистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціально компетентність).
ЗК 3	Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність).
ЗК 4	Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність).
ЗК 5	Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розуміння проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність).

ПК 4.1	Здатність визначати й ураховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів.
ПК 4.2	Здатність використовувати стратегії роботи з учнями, що сприяють розвиткові їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності.
ПК 4.3	Здатність формувати мотивацію учнів та організувати їхню пізнавальну діяльність.
ПК 4.4	Здатність формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною.
ПК 5.1	Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами.
ПК 5.2	Здатність конструктивно й безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу.
ПК 5.3	Здатність усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.
ПК 6.1	Здатність до суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учнями в освітньому процесі.
ПК 6.2	Здатність залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.
ПК 6.3	Здатність працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами.
ПК 7.2	Здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами.
ПК 7.3	Здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей, інтересів.
ПК 8.1	Здатність організувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язберезувальні технології в освітньому процесі.
ПК 8.2	Здатність формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя.
ПК 9.1	Здатність проектувати осередки навчання, виховання й розвитку учнів.
ПК 10.1	Здатність прогнозувати результати освітнього процесу.
ПК 10.2	Здатність планувати освітній процес.
ПК 11.1	Здатність організувати процес навчання, виховання й розвитку учнів.
ПК 11.2	Здатність організувати різні види й форми навчально-пізнавальної діяльності учнів у мовній і літературній освіті.
ПК 12.1	Здатність здійснювати оцінювання й аналіз результатів навчання учнів з української мови та української літератури.
ПК 12.2	Здатність забезпечувати самооцінювання та взаємооцінювати результатів навчання з української мови та української літератури.
ПК 13.1	Здатність використовувати інновації в навчанні української мови та української літератури.
ПК 13.2	Здатність застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.
ПК 14.1	Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності й визначати індивідуальні професійні потреби.
ПРЗ 1.8	Стратегії комунікації з учасниками освітнього процесу.
ПРЗ 2.2	Грунтовні знання освітньої галузі/навчального предмета (інтегрованого курсу) і можливостей її/його інтеграції з іншими освітніми галузями/навчальними предметами (інтегрованими курсами).
ПРЗ 2.3	Методики й технології моделювання змісту навчання з української мови та української літератури.
ПРЗ 2.4	Ключові компетентності учнів і вміння, спільні для всіх компетентностей, відповідно до державних стандартів освіти.
ПРЗ 2.5	Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів і рівнів сформованості їхніх компетентностей з української мови та української літератури.
ПРЗ 2.6	Види інтеграції в навчанні, підходи до інтегрованого навчання учнів української мови та української літератури.
ПРЗ 2.7	Форми, методи та засоби навчання, виховання й розвитку учнів різних вікових груп засобами української мови та української літератури.
ПРЗ 2.8	Технології навчання, виховання й розвитку учнів засобами української мови та української літератури.
ПРЗ 2.9	Зміст і особливості технологій і методик особистісно орієнтованого, компетентнісного та інтегрованого навчання, виховання і розвитку учнів засобами української мови та української літератури.
ПРЗ 2.10	Технології розвитку критичного мислення учнів.
ПРЗ 2.11	Компетентнісний підхід до оцінювання результатів навчання учнів з української мови та української літератури.
ПРЗ 2.12	Підходи до формування ціннісних ставлень учнів.
ПРЗ 4.1	Індивідуальні особливості учнів (вік, здібності, інтереси, потреби, мотивація, можливості, досвід тощо), їх вплив на засвоєння навчального матеріалу та успішну соціалізацію.
ПРЗ 4.2	Основні види самооцінки учнів (занижена, завищена, адекватна) та їх прояви.
ПРЗ 4.3	Основні умови формування позитивної самооцінки учнів.
ПРЗ 4.4	Основні стратегії, що сприяють формуванню позитивної самооцінки учнів.
ПРЗ 4.5	Види пізнавальної діяльності учнів.

ПРЗ 4.6	Основні умови формування мотивації учнів до навчання.
ПРЗ 4.7	Основні стратегії, спрямовані на посилення взаємодії учнів (створення правил класу, кооперативні форми навчання, проєктний підхід тощо).
ПРЗ 4.8	Різновиди та інтенсивність почуттів та емоцій, причини їх появи.
ПРЗ 4.9	Сучасні форми, методи, технології та засоби навчання, що сприяють розвитку уваги, саморегуляції, подолання стресу, керування емоціями, порозумінню.
ПРЗ 5.1	Методи ведення діалогу та полілогу, усвідомленого та емпатійного слухання, ненасильницької та безконфліктної комунікації; культура діалогу.
ПРЗ 5.2	Розмаїття та унікальність різних культур у суспільстві, відмінності між людьми, стратегії попередження, подолання й трансформації конфліктів.
ПРЗ 6.1	Переваги та основні етапи формування суб'єкт-суб'єктних відносин між вчителем і учнем.
ПРЗ 6.2	Основні ролі вчителя у професійній діяльності.
ПРЗ 6.3	Основні форми та засоби визначення запитів та очікувань батьків.
ПРЗ 6.4	Основні форми конструктивної взаємодії з батьками в інтересах учнів.
ПРЗ 6.5	Основні завдання членів команди психолого-педагогічного супроводу осіб з особливими освітніми потребами.
ПРЗ 7.1	Інструменти забезпечення інклюзивного навчання. Принципи, форми та методи ефективної підтримки осіб з особливими потребами.
ПРЗ 7.2	Технології індивідуального та диференційованого навчання.
ПРЗ 7.3	Способи виявлення здібностей, інтересів, реальних навчальних можливостей учнів.
ПРЗ 7.4	Середовище як чинник розвитку особистості учнів.
ПРЗ 8.1	Ознаки безпечного освітнього середовища. Вплив освітнього процесу на спосіб життя і здоров'я учнів.
ПРЗ 8.2	Основи безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни.
ПРЗ 8.3	Види та прояви насильства, булінгу, правила запобігання та протидії їм.
ПРЗ 9.1	Вимоги до змістового наповнення освітнього середовища. Перелік обладнання, необхідного для забезпечення викладання навчальних предметів (інтегрованих курсів), їх інтеграції.
ПРЗ 10.1	Методики педагогічного прогнозування. Види та етапи планування освітнього процесу.
ПРЗ 10.2	Зміст модельних навчальних програм з відповідних навчальних предметів (інтегрованих курсів). Вимоги до навчальних програм.
ПРЗ 11.1	Вимоги законодавства щодо організації освітнього процесу. Форми організації освітнього процесу, види й форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів.
ПРЗ 12.1	Види оцінювання результатів навчання учнів. Форми оцінювання. Критерії та рекомендації щодо оцінювання результатів навчання учнів з української мови та української літератури.
ПРЗ 12.2	Методики здійснення формувального, поточного, підсумкового оцінювання. Способи фіксації результатів педагогічних спостережень.
ПРЗ 12.3	Методи й прийоми здійснення аналізу та рефлексії навчальної діяльності учнів та її результативності. Методи та прийоми, методики і технології здійснення самооцінювання та взаємооцінювання учнями результатів їхнього навчання української мови та української літератури.
ПРЗ 13.1	Освітні інновації, їхні характеристики. Особливості організації інноваційної педагогічної діяльності.
ПРЗ 13.2	Методи виявлення проблем у педагогічній діяльності, визначення характеру та причин їх появи. Методи роботи з різними джерелами інформації з метою розв'язання проблем і запобігання їм.
ПРЗ 14.1	Механізм моніторингу професійної діяльності вчителя.
ПРЗ 14.2	Загальні та професійні компетентності вчителя. Вимоги до професійної діяльності вчителя української мови та української літератури з урахуванням змін в освітній політиці, змісті освіти.
ПРУ 1.1	Під час виконання службових обов'язків здійснювати усну та письмову комунікацію державною мовою.
ПРУ 1.2	Застосовувати прийоми та методи збагачення мовлення учнів для висловлення ними думок, почуттів і ставлень, сприяння мовній творчості учнів.
ПРУ 1.4	Ураховувати особливості вивчення мови/навчання мовою національної меншини України під час навчання предметів (інтегрованих курсів).
ПРУ 1.5	Використовувати мовний, мовленнєвий та культурний досвід учнів, які належать до національних меншин України, у процесі здобуття ними освіти.
ПРУ 1.7	Формувати в учнів здатність до взаєморозуміння, міжособистісної взаємодії засобами активної та пасивної комунікації.
ПРУ 2.1	Визначити предметний зміст і послідовність його опрацювання з урахуванням вимог державного стандарту освіти, типових освітніх програм, попередніх результатів навчання учнів, їхніх освітніх потреб.
ПРУ 2.2	Формувати в учнів уявлення про освітню галузь/навчальний предмет (інтегрований курс) на основі

	сучасних наукових досягнень.
ПРУ 2.4	Розвивати в учнів ключові компетентності й уміння, спільні для всіх компетентностей; формувати готовність до застосування їх у навчальній діяльності.
ПРУ 2.5	Застосовувати міжпредметні зв'язки та інтеграцію змісту різних освітніх галузей, навчальних предметів (інтегрованих курсів) під час підготовки та проведення навчальних занять.
ПРУ 2.6	Формувати в учнів розуміння природних зв'язків різних процесів, уміння розв'язувати практичні завдання, що вимагають синтезу знань із різних освітніх галузей; розвивати в учнів системне мислення.
ПРУ 2.7	Добирати доцільні форми, методи та засоби навчання відповідно до мети і завдань навчального заняття, вікових та індивідуальних особливостей учнів.
ПРУ 2.8	Застосовувати інноваційні технології навчання української мови та української літератури.
ПРУ 2.9	Упроваджувати технології та методики особистісно зорієнтованого, компетентнісного та інтегрованого навчання, виховання і розвитку учнів.
ПРУ 2.10	Формувати в учнів уміння аналізувати, обґрунтовувати, доводити власну думку, ставити запитання, висувати власні припущення, розрізняти факти й здогади, узагальнювати інформацію.
ПРУ 2.11	Застосовувати технології розвитку в учнів критичного мислення для розуміння себе, своїх цінностей і потреб, здатності до осмислення власних рішень і їх наслідків, навичок рефлексії.
ПРУ 2.12	Розвивати в учнів здатність протистояти інформаційному тиску, усвідомлювати маніпуляції.
ПРУ 4.1	Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та інших особливостей учнів.
ПРУ 4.2	Складати (брати участь у складанні) індивідуальну програму розвитку та/ або індивідуальний навчальний план учня, іншим чином сприяти формуванню індивідуальної освітньої траєкторії учнів.
ПРУ 4.3	Визначити прояви завищеної чи заниженої самооцінки учнів з метою їх коригування.
ПРУ 4.4	Створювати умови для формування позитивної самооцінки учнів.
ПРУ 4.5	Використовувати основні стратегії роботи з учнями, що сприяють формуванню їхньої позитивної самооцінки.
ПРУ 4.6	Застосовувати методи роботи, навчальні матеріали та завдання для розвитку пізнавальної діяльності учнів.
ПРУ 4.7	Створювати умови для формування мотивації учнів до навчання.
ПРУ 4.8	Використовувати стратегії, що заохочують учнів до ефективної взаємодії.
ПРУ 4.9	Використовувати способи самозбереження психічного здоров'я, запобігання професійному вигоранню, управління власними емоціями.
ПРУ 4.10	Конструктивно реагувати на стрес, конфліктні ситуації, сприяти порозумінню.
ПРУ 4.11	Застосовувати в освітньому процесі практики концентрації уваги, усвідомленого емоційного редагування.
ПРУ 5.1	Організовувати діалог і полілог з учнями та іншими учасниками освітнього процесу, поважаючи права людини та суспільні цінності.
ПРУ 5.2	Застосовувати в обговоренні освітніх, соціальних і життєвих проблем методики усвідомленого та емпатійного слухання, ненасильницької та безконфліктної комунікації; запобігати конфліктам в освітньому процесі.
ПРУ 5.3	Застосовувати основні стратегії поведінки щодо захисту власних прав і захисту учнів в освітньому процесі.
ПРУ 6.1	Застосовувати механізми реалізації суб'єкт-суб'єктних відносин між вчителем і учнем.
ПРУ 6.2	Застосовувати для забезпечення суб'єкт-суб'єктного підходу навички координації та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності учнів, підтримування їх прагнення до саморозвитку, розкриття їхніх здібностей і пізнавальних можливостей.
ПРУ 6.3	Визначати й урахувати запити й очікування батьків щодо навчання своїх дітей, участі в освітньому процесі.
ПРУ 6.4	Залучати батьків до участі в освітньому процесі, а також до прийняття рішень, що стосуються навчання, виховання й розвитку учнів.
ПРУ 6.5	Співпрацювати з батьками як членами команди психолого-педагогічного супроводу учня з особливими освітніми потребами.
ПРУ 6.6	Співпрацювати із залученими фахівцями в процесі розроблення та реалізації індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану для осіб з особливими освітніми потребами.
ПРУ 7.1	Використовувати інструменти забезпечення інклюзивного навчання в освітньому процесі.
ПРУ 7.2	Забезпечувати педагогічну підтримку осіб з особливими освітніми потребами.
ПРУ 7.3	Організовувати процеси навчання, виховання й розвитку учнів з урахуванням їхніх потреб, здібностей і реальних навчальних можливостей.
ПРУ 7.4	Організовувати освітній простір безпечно та з урахуванням особливостей, потреб і можливостей учнів.
ПРУ 8.1	Організовувати освітнє середовище з урахуванням правил безпеки життєдіяльності, санітарних правил і

ПРУ 8.2	норм, протиепідемічних правил. Уживати заходів щодо запобігання та протидії булінгу, різним проявам насильства серед учнів та інших учасників освітнього процесу.
ПРУ 8.3	Планувати освітній процес з урахуванням принципів здорового та безпечного способів життя.
ПРУ 8.4	Формувати в учнів навички здорового та безпечного способів життя.
ПРУ 9.1	Використовувати фізичний, інформаційний простори навчальних та інших приміщень закладу освіти як освітній ресурс.
ПРУ 9.2	Проектувати осередки навчання, виховання й розвитку в навчальному приміщенні спільно з учнями, зважаючи на їхні вікові особливості, інтереси та потреби.
ПРУ 10.1	Формулювати цілі освітнього процесу на основі прогностичних методів планування. Здійснювати різні види планування освітнього процесу на різних його етапах залежно від поставленої мети, індивідуальних особливостей учнів, особливостей діяльності закладу освіти.
ПРУ 10.2	Планувати навчальні заняття на основі модельних навчальних програм, навчальних програм, затверджених педагогічною радою закладу освіти. Розробляти навчальні програми на основі модельних навчальних програм.
ПРУ 11.1	Організувати освітній процес відповідно до вимог законодавства. Організувати навчальні заняття різних типів.
ПРУ 11.2	Застосовувати різні види й форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів. Раціонально використовувати навчальний час.
ПРУ 12.1	Застосовувати різні форми оцінювання результатів навчання учнів з української мови та української літератури. Застосовувати до різних видів оцінювання відповідну методику та шкалу.
ПРУ 12.5	Розвивати в учнів уміння здійснювати самомотивацію до навчання, аналіз, рефлексію навчальної діяльності та її результативності. Забезпечувати зворотний зв'язок з учнями щодо сприйняття, розуміння та засвоєння ними навчального матеріалу з української мови та української літератури.
ПРУ 12.6	Розвивати в учнів уміння здійснювати самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання з української мови та української літератури.
ПРУ 13.1	Аналізувати інформацію щодо освітніх інновацій, умов їхнього впровадження.
ПРУ 13.3	Аналізувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності й запобігання їм. Збирати, систематизувати й використовувати інформацію, що є важливою для розв'язання проблем і запобігання їм.

Зміст курсу

Тема 1–2. Методичні основи організації освітнього процесу (МООП) як навчальна дисципліна в циклі професійно-практичної підготовки вчителів-словесників. Методика навчання дисципліни як одна із педагогічних наук. Предмет і завдання методики навчання дисциплін мовно-літературної освітньої галузі. Зв'язок предметних методик із суміжними дисциплінами. Освіта й освітній процес у педагогічних системах. Парадигми й підходи в сучасній освіті. Компетентність – результативний компонент базової середньої освіти. Професійний стандарт за професією «Вчитель загалу загальної середньої освіти».

Тема 3–4. Нормативно-правове та методичне забезпечення мовно-літературної освітньої галузі в Новій українській школі. Концепція «Нова українська школа (НУШ)». Закон України про загальну середню освіту. Державний стандарт базової середньої освіти. Мовно-літературна освітня галузь. Типова освітня програма. Типовий освітній план. Модельні навчальні програми. Інтегровані курси. Формувальне оцінювання на адаптаційному циклі НУШ. Кодекс цінностей українського виховання.

Тема 5. Методи навчання української мови. Наукова суть понять «метод», «прийом» навчання. Класифікація методів навчання у науковій літературі. Характеристика основних методів навчання: зв'язний виклад учителя, що включає розповідь, пояснення, шкільну лекцію; бесіда (різновиди бесід); робота з підручником і навчальними посібниками; аналіз мовних явищ (спостереження над мовою, граматичний, лексичний аналіз), аналіз художніх творів з огляду на лексику, стиль, зображувальні засоби; метод вправ; програмоване навчання. Наочні методи навчання в шкільній мовній освіті. Засоби активізації навчального процесу на уроках української мови.

Тема 6. Методи викладання української літератури. Загальна характеристика методів викладання української літератури. Способи зображення дійсності в художніх творах. Роди й жанри художньої літератури. Аналіз художнього твору в єдності змісту й форми. Метод лекції та метод бесіди з погляду специфіки літератури як мистецтва слова. Метод творчого читання. Репродуктивний метод. Евристичний метод. Дослідницький метод. Багатофункційність методів. Проблема вибору методів навчання на уроках. Метод готових знань (різновиди) і метод книжних завдань. Ілюстрація, демонстрація, музика. Активно-ілюстративний метод. Метод творчого читання та його прийоми. Метод виявлення реакції читача. Метод художньої інтерпретації. Метод шкільної критики. Метод шкільного літературознавства. Навчальні завдання за ознакою «зміст роботи», за ступенем самостійності мислення учня. Навчальні завдання за рівнем аналізу твору.

Навчальні завдання за відношенням до художнього тексту й за формою завершення.

Тема 7. Урок української мови. Урок української мови як основа освітнього процесу в ЗЗСО. Урок – основна (але не єдина) форма організації навчання. Завдання уроку української мови. Зміст і вимоги до уроку української мови. Типологія уроків української мови за дидактичною метою з урахуванням сталого розподілу. Категорія «вид уроку». Структурні компоненти уроку української мови. Ключові слова у формулюванні триєдиної мети уроку української мови. Об'єкти навчання, розвитку, виховання на уроці української мови. Комунікативна задача й комунікативна атака на уроці української мови.

Тема 7. Урок української літератури. Специфіка, ефективність, мотиваційне забезпечення уроків української літератури. Структура уроку української літератури. Типологія уроків української літератури. Специфіка, структура, типологія уроків української літератури як узагальнення індивідуальної творчості вчителів (за Г. Токмань). Основні типи уроків української літератури за О. Слоньовською. Інноваційний урок.

Система оцінювання

Вид контролю	Об'єкт оцінювання		Кількість балів	Кількість балів за одиницю контролю	Разом
Поточний контроль	Грунтова відповідь (усна чи письмова) на занятті практичного блоку	7 практичних занять	3	4	28
	Загальна активність на занятті практичного блоку		1		
Рубіжний контроль	Розв'язання педагогічних задач			3	13
	Підсумкове тестування (МООП)			10	
Контроль самостійної роботи	Дидактичні основи організації освітнього процесу			3	9
	Психологічні основи організації освітнього процесу			3	
	Основи школознавства			3	
Підсумковий контроль	Екзамен				50
			За весь курс		100

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90–100	A
78–89	B
65–77	C
58–64	D
50–57	E
35–49	FX (з можливістю повторного складання)
1–34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел

Основні

1. Державний стандарт базової середньої освіти / затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 верес. 2020 р. № 898. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-rovnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898> (дата звернення: 11.10.2020).
2. Закон України «Про освіту». *Урядовий кур'єр*. 04.10.2017. № 186.
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту». *Урядовий кур'єр*. 27.06.2020. № 121.
4. Методи навчання української мови: сучасний контекст: зб. матеріалів круглого столу, присвяченого пам'яті члена-кореспондента НАПН України, доктора педагогічних наук, професора Біляєва Олександра Михайловича (25 берез. 2021 р., м. Київ). Київ: Педагогічна думка, 2021. 90 с.
5. Методика компетентнісно орієнтованого навчання української мови учнів ліцею на рівні стандарту: метод. посіб. / Горошкіна О. М., Бондаренко Н. В., Попова Л. О. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2020. 128 с.
6. Мовленнєві жанри на уроках української мови в лиці (рівень стандарту): практич. посіб. / Голуб Н. Б., Новосьолова В. І., Галаєвська Л. В. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2020. 128 с.
7. Навчання української мови учнів 5 класу на засадах компетентнісного підходу: посібник / Н. Б. Голуб, В. І. Новосьолова, Г. Т. Шелехова, А. В. Ярмолюк. Київ: Видавничий дім «Сам», 2017. 144 с.

8. Нова українська школа: дорожня карта реформи базової та профільної школи: проект для обговорення / Вакуленко Т., Гриневич Л., Лінник О. та ін.; за заг. ред. Л. Гриневич. АКМЕ ГРУП, 2021. 46 с.
9. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. URL: [https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compre ssed.pdf](https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compre%20ssed.pdf). (дата звернення: 11.12.2017).
10. Підгорна О., Береговська Т. Що таке формувальне оцінювання, чому воно потрібне учням і які основні виклики URL: <https://nus.org.ua/view/shho-take-formuvalne-otsinyuvannya-chomu-vono-potribne-uchnyam-i-yaki-osnovni-vyklyky/> (дата звернення: 16.12.2021).
11. Проблеми методів компетентнісно орієнтованого навчання української мови в закладах загальної середньої освіти: зб. матеріалів круглого столу, присвяченого пам'яті члена-кореспондента НАПН України, доктора педагогічних наук, професора Біляєва Олександра Михайловича (22 жовт. 2020 р., м. Київ). Київ: Педагогічна думка, 2020. 120 с.
12. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)». URL: [https://rada.info/upload/users_files/41868892/77dd4226add8e617a fd9889da11634d8.pdf](https://rada.info/upload/users_files/41868892/77dd4226add8e617a_fd9889da11634d8.pdf) (дата звернення: 03.09.2021).
13. Типова освітня програма для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти / наказ МОН України 19.02.2021 № 235. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-9-klasiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti> (дата звернення: 03.09.2021).

Додаткові

1. Авшенюк Н. Міжнародні підходи до обґрунтування глобальної компетентності вчителя. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/4037/1/Binder1.pdf> (дата звернення: 28.09.2021).
2. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011>(дата звернення: 14.12.2011).
3. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; голов. ред. В. Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
4. Кодекс цінностей сучасного українського виховання. *Концептуальні засади демократизації та реформування освіти в Україні: педагогічні концепції*. Київ: Школяр, 1997. С. 110–112; *Теоретичні основи педагогіки: курс лекцій / Вишневський О. І., Кобрій О. М., Чепіль М. М.; за ред. О. Вишневського*. Дрогобич: Відродження, 2001. С. 98–99.
5. Кучерук О. А. Номенклатура методів навчання та їх моделі. *Кучерук О. А. Система методів навчання української мови в основній школі: теорія і практика*: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. С. 353–382.
6. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підруч. для студ. класич., пед. і лінгв. ун-ів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. / за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.
7. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах: підруч. для студ. філолог. фак-ів ун-ів] / М. І. Пентиліук, С. О. Караман, О. В. Караман та ін.; за ред. М. І. Пентиліук. Київ: Ленвіт, 2004. 400 с.
8. Ніколаєва С. Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов: схеми і таблиці; навч. посіб. Київ: Ленвіт, 2008. 285 с.
9. Пасічник Є. А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: навч. посіб. для студ вищ. закл. освіти. Київ: Ленвіт, 2000. 384 с.
10. Пентиліук М. І., Окуневич Т. Г. Методика навчання української мови у схемах і таблицях: навч. посіб. Київ: Ленвіт, 2006. 134 с.
11. Пентиліук М. І. Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики: зб. статей. Київ: Ленвіт, 2011. 256 с.
12. Равен Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация. Москва: Когнитивный Центр, 2002. 218 с.
13. Словник-довідник з української лінгводидактики: навч. посіб. / за заг. ред. М. Пентиліук. Київ: Ленвіт, 2015. – 320 с.
14. Слоньовська О. В. Методика викладання української літератури: метод. рекомендації. Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2019. URL: <https://kul.pnu.edu.ua/uploads/sites/2020/03> (дата звернення: 14.12.2021).
15. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах: кол. моногр. / С. Ю. Ніколаєва, Г. Е. Борецька, Н. В. Майєр, О. М. Устименко, В. В. Черниш та ін.; за ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2015. 444 с.
16. Токмань Г. Л. Методика викладання української літератури в старшій школі: екзистенціально-діалогічна концепція: монографія. Київ: Міленіум, 2002. 317 с.
17. Ницета В. Методика формування риторичної компетентності учнів основної школи: монографія. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 340 с.
18. Омельчук С. Сучасна українська лінгводидактика: норми в термінології і мовна практика фахівців: монографія. Київ Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 356 с.

19. Омельчук С. А. Особистість компетентного мовця в контексті інформаційної доби. URL: <http://conf.kubg.edu.ua/index.php/courses/fmoid/paper/viewFile/182/177#> (дата звернення: 14.01.2021).
20. Рускуліс Л. Бібліографічний гід: методичний каталог із лінгводидактики: метод. посіб. Миколаїв: Іліон, 2020. 147 с.

Програми для ЗЗСО

1. Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5–6 кл.» / Богданець-Білокаленко Н. І., Снегірєва В. В., Фідкевич О. Л. (наказ МОН України від 29.09.2021 № 1031). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Zar.lit.5-9-kl/Zar.lit.5-6.kl.Bohdanets-Biloskalenko.ta.in.04.10.pdf> (дата звернення: 03.09.2021).
2. Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5–6 кл.» / Волощук Є. В. (наказ МОН України від 12.07.2021 № 795). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Zar.lit.5-9-kl/Zar.lit.5-6.kl.Voloshchuk.14.07.pdf> (дата звернення: 03.09.2021).
3. Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5–6 кл.» / Ніколенко О. М., Ісаєва О. О., Клименко Ж. В., Мацевко-Бекерська Л. В. та ін. (наказ МОН України від 12.07.2021 № 795). URL: <https://drive.google.com/file/d/1VcmR4LmueemuTyXWO2wcaGO22ME-IIeH/view> (дата звернення: 03.09.2021).
4. Модельна навчальна програма «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). 5–6 кл.» для ЗЗСО / Чумарна М. І., Тригуб І. А. (наказ МОН України 12.07.2021 № 795). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Movno-literat.osv.hal/Intehr.kurs.lit.ukr.ta.zar.5-6kl.Yatsenko.Tryhub.15.07.pdf> (дата звернення: 03.09.2021).
5. Модельна навчальна програма «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). 5–6 кл.» / Яценко Т. О., Тригуб І. А. (наказ МОН України від 12.07.2021 № 795). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Movno-literat.osv.hal/Intehr.kurs.lit.ukr.ta.zar.5-6-kl.Yatsenko.Tryhub.15.07.pdf> (дата звернення: 03.09.2021).
6. Модельна навчальна програма «Інтегрований мовно-літературний курс (українська мова, українська та зарубіжні літератури). 5–6 кл.» / Старагіна І. П., Новосьолова В. І., Терещенко В. М., Романенко Ю. О. та ін. (наказ МОН України від 29.09.2021 № 1031). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Intehr.movnlit.kurs.ukr.mova.ukr.ta.zar.lit.5-6.kl.Starahina.ta.in.04.10.pdf> (дата звернення: 03.09.2021).
7. Модельна навчальна програма «Українська література. 5–6 кл.» / Яценко Т. О., Качак Т. Б. та ін. (наказ МОН України 12.07.2021 № 795). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Movno-literat.osv.hal/Ukr.lit.5-6-kl.Yatsenko.ta.in.14.07.pdf> (дата звернення: 03.09.2021).
8. Модельна навчальна програма «Українська література. 5–6 кл.» / Архипова В. П., Січкач С. І., Шило С. Б. (наказ МОН України 12.07.2021 № 795). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Movno-literat.osv.hal/Ukr.lit.5-6kl.Arkhypova.Sichkar.Shylo.14.07.pdf> (дата звернення: 03.09.2021).
9. Модельна навчальна програма «Українська література. 5–6 кл.» / Чумарна М. І., Пастушенко Н. М. (наказ МОН України 12.07.2021 № 795). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Movno-literat.osv.hal/Ukr.lit.5-6kl.Chumarna.Pastushenko.14.07.pdf> (дата звернення: 03.09.2021).
10. Модельна навчальна програма «Українська мова. 5–6 кл.» / Голуб Н. Б., Горошкіна О. М. (наказ МОН України 12.07.2021 № 795). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Movno-literat.osv.hal/Ukr.mova.5-6-kl.Holub.Horoshkina.14.07.pdf> (дата звернення: 03.09.2021).
11. Модельна навчальна програма «Українська мова. 5–6 кл.» / Заболотний О. В., Заболотний В. В. та ін. (наказ МОН України 12.07.2021 № 795). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Movno-literat.osv.hal/Ukr.mova.5-6-kl.Zabolotnyu.ta.in.14.07.pdf> (дата звернення: 03.09.2021).
12. Типова освітня програма для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти / наказ МОН України 19.02.2021 № 235. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-9-klasiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti> (дата звернення: 03.09.2021).
13. Українська література: 5–9 кл.: програма для загальн. навч. закл. / Мовчан Р. В., Таранік-Ткачук К. В., Бондар М. П., Кочерга, О. М., Івасюк С. А., Кавун Л. І., Неживий О. І. 2017 р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/onovlennya-12-2017/na-sajt-ukrayinska-literatura-5-9-z-cherwonimdoc-2.pdf> (дата звернення: 03.09.2022).
14. Українська мова: 5–9 кл.: програма для загальноосвіт. навч. закл. 2017 р. URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita-2/navchalni-prohramy-5-9-klasy-naskrizni-zmistovi-liniji/ukrajinska-mova/> (дата звернення: 14.08.2017).

Підручники для ЗЗСО

1. Зарубіжна література : підруч. для 6 кл. / Н. Р. Міляновська. Тернопіль: Астон, 2023. 288 с.
2. Зарубіжна література : підруч. для 6 кл. / О. Ніколенко, Л. Мацевко-Бекерська, Н. Рудницька та ін. Київ: ВЦ «Академія», 2023. 256 с.
3. Зарубіжна література: підруч. для 6 кл. / Є. Волощук, О. Слободянюк. Київ: Генеза, 2023. 256 с.
4. Зарубіжна література: підруч. для 6 кл. / Н. Кадоб'янська, Л. Удовиченко, В. Снегір'ова. Київ: ВД «Освіта», 2023. 242 с.
5. Зарубіжна література: підруч. для 6 кл. / Ю. І. Ковбасенко, О. П. Первак, С. О. Дячок. Київ: Літера ЛТД, 2023. 288 с.
6. Література (українська та зарубіжна): підруч. інтегр. курсу для 5 кл.: у 2-х ч. / Яценко Т., Пахаренко В., Тригуб І., Слижук О. Київ: ВД «Освіта», 2022. Ч. 1. 240 с.
7. Література (українська та зарубіжна): підруч. інтегр. курсу для 5 кл.: у 2-х ч. / Яценко Т., Пахаренко В., Тригуб І., Слижук О. Київ: ВД «Освіта», 2022. Ч. 2. 246 с.
8. Література (українська та зарубіжна): підруч. інтегр. курсу для 6 кл.: у 2-х ч. / Т. О. Яценко, В. І. Пахаренко, І. А. Тригуб, О. А. Слижук. Київ: ВД «Освіта», 2023. Ч. 1. 240 с.
9. Література (українська та зарубіжна): підруч. інтегр. курсу для 6 кл.: у 2-х ч. / Т. О. Яценко, В. І. Пахаренко, І. А. Тригуб, О. А. Слижук. Київ: ВД «Освіта», 2023. Ч. 2. 224 с.
10. Українська література: підруч. для 5 кл. / Авраменко О. Київ: Грамота, 2022. 288 с.
11. Українська література: підруч. для 5 кл. / Заболотний В., Заболотний О., Слоньовська О., Ярмульська І.; за заг. ред. Слоньовської О. В. Київ: Літера, 2022. 243 с.
12. Українська література: підруч. для 5 кл. / М. І. Чумарна, Н. М. Пастушенко. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2022. 182 с.
13. Українська література: підруч. для 6 кл. / Авраменко О. Київ: Грамота, 2023. 224 с.
14. Українська література: підруч. для 6 кл. / Архипова В. П., Січка С. І., Шило С. Б. Чернівці: МПП «Букрек», 2023. 248 с.
15. Українська література: підруч. для 6 кл. / В. В. Заболотний, О. В. Заболотний, О. В. Слоньовська, І. В. Ярмульська. Київ: Літера ЛТД, 2023. 288 с.
16. Українська література: підруч. для 6 кл. / Л. Коваленко, Н. Бернадська. Київ: ВД «Освіта», 2023. 258 с.
17. Українська література: підруч. для 6 кл. / М. І. Чумарна, Н. М. Пастушенко. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2023. 216 с.
18. Українська література: підруч. для 6 кл. / О. Калинич, С. Дячок; за ред. проф. Ю. Ковбасенка. Тернопіль: Астон, 2023. 304 с.
19. Українська мова, українська та зарубіжна літератури: підруч. інтегр. курсу для 5 кл.: у 2-х ч. / Хворостяний І. Г., Большакова І. О. Київ: Генеза, 2022. Ч. 1. 189 с.
20. Українська мова, українська та зарубіжна літератури: підруч. інтегр. курсу для 5 кл.: у 2-х ч. / Хворостяний І. Г., Большакова І. О. Київ: Генеза, 2022. Ч. 2. 232 с.
21. Українська мова: підруч. для 5 кл. / Н. Голуб, О. Горошкіна. Київ: ВД «Освіта», 2022. 306 с.
22. Українська мова: підруч. для 5 кл. / О. Авраменко. Київ: Грамота, 2022. 208 с.
23. Українська мова: підруч. для 5 кл. / О. Заболотний, В. Заболотний. Київ: Генеза, 2022. 283 с.
24. Українська мова: підруч. для 6 кл. / І. М. Літвінова. Харків: Ранок, 2023. 288 с.
25. Українська мова: підруч. для 6 кл. / А. В. Онатій, Т. П. Ткачук. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2023. 288 с.
26. Українська мова: підруч. для 6 кл. / Н. Голуб, О. Горошкіна. Київ: ВД «Освіта», 2023. 258 с.
27. Українська мова: підруч. для 6 кл. / О. Авраменко, З. Тищенко. Київ: Грамота, 2023. 224 с.
28. Українська мова: підруч. для 6 кл. / О. Заболотний, В. Заболотний. Київ: Генеза, 2023. 272 с.
29. Українська мова: підруч. для 6 кл. / Семенов О. М., Калинич О. В., Дятленко Т. І., Білясник М. Д., Волинецька В. В. Тернопіль: Астон, 2023. 304 с.